

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Quem influxum habeat Logica in alias scientias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

sed in probatione Maioris aut Minoris, nullus enim dubitat, si res sit aliena, restituendam esse: nec dubitat, quod si Petrus occidit Ioannem iniuste, dignus sit poena; sed dubitat de antecedentibus, an scilicet Petrus occiderit Ioannem, an hæc res aliena sit nec ne; ergo non sunt necessarij actus Logicæ reflexe cognoscences argumentationem & discursum, ad hoc vt absolute possit fieri discursus & argumentatio. Idem est de alijs modis sciendi. Ergo Logicæ actus non sunt simpliciter necessarij ad alias scientias.

Obiicies Primò, Plurimi sunt syllogismi, etiam demonstratiui, in quibus non statim apparet ex ipsis terminis bonitas illationis; ergo saltem ad illos requiratur cognitio reflexa de bonitate consequentia. Nego Primò consequentiam, quia, quando non apparet bonitas consequentia, id prouenit, quia non sunt perfectè cognita præmissa, vnde tunc non est necessaria cognitio reflexa de bonitate illationis, sed maior penetratio præmissarum, quæ potest haberi sine Logicâ. Secundò addo, Logicam non posse in materiâ particulari Philosophiæ aut Theologiæ cognoscere, vtrum extrema connectatur cum medio, id enim pertinet ad proprias scientias; vnde, etiam si in illis syllogismis requireretur reflexa cognitio de eâ connexionem, illa cognitio pertineret ad Logicam.

32 Obiicies secundò, Nisi cognoscatur euidenter bonitas illationis, non potest inferri conclusio euidentis; ergo requiratur actus Logicæ eam cognoscens saltem ad argumentationem. Respondent nonnulli, bonitatem illationis posse reflexe cognosci vel per actum Logicæ naturalis, vel per discursum naturalem, qui actus non sunt Logicæ artificialis: hæc enim est vniuersalis pro omnibus materijs; illi verò actus versantur tantum circa materias particulares. Et hæc distinctione videntur sibi satisfacere Alberto Magno, propter hoc argumentum docenti, Logicam artificialem requiri necessariò ad alias scientias. Ceterum Albertus per Logicam non intellexit nisi cognitionem illam reflexam de bonitate illationis, quam Conimbricenses rectè vocant Logicam artificialem imperfectam & inchoatam. Quod autem habeatur ex vi nativâ intellectus, antequam ad illam præcesserit Logica artificialis, non efficit ipsam non esse Logicam artificialem; primus enim actus Logicæ artificialis in omnium sententiâ non supponit alium actum Logicum. Ratio est, quia ipse intellectus habet vim, vt se solo possit Logicam artificialem adipisci. Melius ergo 33 iidem secundò respondent, negando esse necessariam cognitionem reflexam de bonitate illationis; eo enim ipso, quod intellectus cognoscat in præmissis illa obiecta connexa, iam cognouit in actu exercito bonitatem consequentia sufficienti cognitione ad eam inferendam. Imò rarissimè in discursibus reflectimus supra bonitatem illationis (vt experientia docet) & patet ex exemplis in num. 31. positis. Sed de hoc redibit sermo *Disputat. xv. à num. 15.*

TERTIA CONCLUSIO. Actus Logicus est necessarius, vt aliæ scientiæ commodius & facilius obtineantur. Hæc est communis, possetque probari multis Patrum & Philosophorum testimonijs. Videantur Conimbricenses quæst. 2. Proximalium art. 2. Eam sic probo, Quia humani

ingenij imbecillitas propter dependentiâ à sensibus magna est: & licet in hac vel illâ argumentatione possit sine directione rectè procedere, tamen facillè decipitur in alijs multis, putans rectum syllogismum eum, qui fallaciam continet. At instructus vniuersalibus Logicæ præceptis, facilius, quæ sit bona quæ verò mala definitio aut diuisio cognoscat, nec ita facillè capietur, & maiori cum securitate, ac sine tanto periculo errandi procedet, quod experientia suadet: longè enim melius, qui Logicam didicerunt, definiunt, diuidunt & argumentantur in alijs scientijs, quam qui ignari sunt præceptorum Logicæ. & hinc fit, vt ipsa Logica (iuxta dicta supra) difficilius acquiratur, quam aliæ scientiæ ad quas ipsa præmittitur. Quod si Ius Canonicum vel Ciuille multi aggrediuntur sine Logicâ, propterea difficilius illud assequuntur, quam si præceptis Logicis imbuti essent, & vix sine breui saltem instructiunculâ de modo argumentandi & definiendi progredi vel vno passu possunt. Adde, non per modum scientiæ Ius addisci, sed ferè tantum ibi attendi, quid Iurisperitus dixerit, sine vteriori discursu.

Obiicies, Aliquando Patres in Logicam, vt 34 perniciosam & inutilem, inuehi apud Conimbricenses supra art. 1. Respondeo, eos esse intelligendos vel de abusu eius scientiæ, & de his qui sophisticis cõtentionibus & cauillationibus veritatem oppugnant; aut qui eâ contenti superbiunt, & sacras negligunt scientias. Logicam autem ipsam secundum se magnopere commendant iidem Patres apud Conimbricenses. Sufficiat nobis vnus Hieronymus Commentarijs in Ezechielem: *Verè quidquid peruersorum dogmatum, est, & putatur esse robustum in terrenâ sapientiâ, hoc Dialecticæ arte subuertitur, & instar incendiij in cinerem fauilla seque dissoluitur.*

QUARTA CONCLUSIO. Logica habitualis est necessaria ad alias scientias facilius obtinendas. Solum mediatè, quatenus faciliat ad actus Logicos, qui (vt vidimus Conclusionem præcedenti) dirigunt intellectum ad reliquas scientias facilius & suauius obtinendas: habitus autem Logicæ per se immediatè non instruit, nec dirigit alias scientias; ergo solum mediatè est utilis ad illa.

SECTIO V.

Quem influxum habeat Logica in alias scientias.

35 Ex dictis Sectione præcedenti insurgit præsens difficultas: nam si Logica concurrat cum alijs scientijs, vt facilius attingant sua obiecta, explicare oportet quâ ratione id præstet, an efficiendo simul cum illis earum actus eo modo, quo habitus in communi sententiâ iuuat potentiam simul cum illâ efficiendo actum; an solum dirigendo alias scientias medijs actibus Logicis. Hic duplex concurrenti modus potest explicari exemplo Magistrî edocentis puerum scribere. Nam si simul cum manu pueri scribar, illum iuuat efficienter; si verò relinquat puerum solum scribere, ipse verò tantum dirigat doctrinâ & regulis, non iuuat illum efficienter, sed solum directiue. In præsentem ergo quaerimus, quo ex his modis

modis Logica iuuet reliquas scientias. Pro cuius intelligentia distinguenda est duplex Logica, vt etiam diximus Sectione precedenti, alia *actualis*, alia *habitualis*.

PRIMA CONCLUSIO. Logica habitualis non est causa effectiua actuum aliarum scientiarum. Patet, quia habitus solum potest concurrere effectiue ad actus similes iis a quibus productus est, vt sapè dixi: sed habitus Logici non producuntur ex actibus aliarum scientiarum, vt per se constat, ergo non possunt ad illos concurrere efficienter. Confirmatur, quia (vt dixi Sectione precedenti Conclusionē 4.) habitus Logicus solum requiritur ad alias scientias mediare ratione actus producti ab ipso habitu: neque enim habitus Logicus dirigit per se alias scientias, id enim præstat actus ipse; ergo habitus Logicus non debet concurrere per se immediate ad illas.

36 SECUNDA CONCLUSIO. Nec actus Logici concurrunt efficienter, sed solum directiue ad aliarum scientiarum actus. Patet, quia ad dubitandum, vtrum concurrat efficienter an directiue, solum mouemur (vt dixi initio Sectionis) ex eo quod Logica sit necessaria, vt alie scientie commodius acquirantur. At sine influxu efficienti rectè intelligitur quã ratione Logica iuuet alias scientias, ergo non habemus fundamentum ad ponendum eum influxum, imò nec ad dubitandum vtrum debeat poni. Quod autem sine influxu efficienti possit Logica non solum alias scientias iuare, sed & necessaria esse ad illas, inde patet, quia non solum ea quæ concurrunt efficienter ad aliquem effectum, sed etiam quæ concurrunt solum directiue, possunt ad illum requiri, vt requiritur discipulus Magistrum, etiamsi Magister non efficiat in ipso discipulo actus intellectus, sed solum eos dirigit. Item cognitio obiecti requiritur ad illud amandum, & tamen cognitio non efficit amorem, sed solum concurrat manifestando obiectum: item artes mechanicæ solum concurrunt dirigendo potentiam; neque enim actus intellectus, qui est in capite, efficit cum manu calecos, aut superponit lapides, sed solum dirigit potentiam operatricem; ergo necessitas Logicæ, & à fortiori sola vtilitas ad alias scientias sufficienter saluatur eum sola directione sine influxu efficienti. Confirmatur, quia reliquæ scientiæ solum egent Logicâ, vt sciant quomodo sit efficienda definitio: hoc autem sufficienter præstatur à Logicâ solâ directione, quã doceat modum quo facienda est definitio, etiamsi ipsam non efficiat; ergo non est necessarius concursus effectiuis Logicæ in alias scientias, ergo nec ponendus.

Obiicies Primò: Actus aliarum scientiarum sunt sub spherâ actiuitatis Logicæ; ergo possunt ab illâ effici. Respondeo, esse sub spherâ obiectiua, id est, esse obiecta Logicæ: ex quo non colligitur posse ab illâ effici; neque enim omnis actus potest efficere suum obiectum. Numquid nostra cognitio de Deo potest efficere Deum,

quem habet pro obiecto? Per hoc tamen non facimus Logicam speculatiuam: nam, licet non concurrat efficienter, concurrat tamen absolute directiue.

Obiicies Secundo: Artificium Logicum est quid distinctum ab actibus, ergo saltem illud poterit à Logicâ effici: neque enim est alia scientia, à quâ fiat. Iam ostendi Disputat. 11. Sect. 3. artificium Logicum vel non distingui ab ipsis actibus, vel solum supra illos addere durationem: ad causam autem, quæ producit substantiam rei, spectat eam cum hac vel illâ duratione producere, licet egeat directione vt fiat, quo ordine & quo tempore eos debeat producere; sicut discipulus Architecti v. g. licet egeat doctrinâ Magistri, ipse tamen ponit lapides & ligna cum hoc vel illo ordine, in quo consistit artificium domus, & ad hoc non addit illi Magister vires Physicas; ergo licet Logica necessaria sit vt doceat alias scientias quo ordine debeant producere suos actus, id tamen executioni mandare, ad ipsas scientias pertinebit; ergo Logica non efficienter, sed solum directiue concurrat ad alias scientias, & propter hunc directiuum concursum, non propter effectiuum dicitur *scientia practica*, sicut & omnes alie artes, quæ non habent influxum physicum, sed directiuum in opera quæ faciunt.

SECTIO VI.

De vnitae Logicæ.

DE vnitae Logicæ nihil peculiare occurrit 38 dicendum, præter dicta Disputat. 1. Sect. & Subsect. 3. de vnitae scientiæ in communi: dixi ibi enim, ex multitudine & diuersitate obiectorum scientiæ ostendi, quæcumque scientiam esse compositam ex pluribus & diuersis specie habitibus, non quidem inter se vnitatis, sed dicentibus ordinem ad idem obiectum attributionis: quæ omnia dicta puta de Logicâ, quæ habet plures & diuersos habitus, quia & plura & diuersa obiecta cognoscit, v. g. definitionem, diuisionem, argumentationem, &c. qui omnes vniuntur vnitae ordinis ad idem obiectum attributionis, scilicet demonstrationem, vt dixi Disputat. 11. Sect. 5.

Ex his tribus Disputationibus constat, Logicam esse scientiam compositam ex pluribus habitibus, & dicentem ordinem ad directionem aliarum scientiarum, vt facilius & sine periculo errandi in suis actibus procedant: pro quibus non simpliciter, sed ad melius esse requiritur, & ad quos solum directiue concurrat. Hinc hanc breuem inferes Logicæ definitionem: *Est scientia practica, ostendens modum intellectualem definiendi, diuidendi, & argumentandi.* quæ definitio ex huc vsque dictis explicata satis ac probata manet. Iam ad ipsa Logicæ obiecta disquirenda faciamus gradum. 39